



14 oct 2009

TENDINȚE ACTUALE ÎN JUSTIȚIA PENTRU MINORI ȘI FAMILIE

Conferința comună ANPDC, MJLC, CSM, PÎCCJ, MAI,
Fundatia Scheherazade
București, 15-16.10.2009

Stimați colegi și invitați,

Copilul este și rămâne artizanul viitorului oricărei societăți. Modul în care întreaga omenire va evolua depinde de felul în care acesta este crescut și educat. Este rațiunea pentru care ocrotirea copilului devine din ce în ce mai mult o prioritate atât în domeniul legislativ, cât și în cel social sau chiar juridic.

În același timp copilul este materialul cel mai sensibil și mai vulnerabil pe care adulții, și societatea în general, au nobila misiune de a-l modela. Acest deziderat nu este întotdeauna ușor de realizat, iar societatea noastră are datoria de a înțelege importanța protejării și dezvoltării copilului.

Mijloacele destinate creșterii, educării și ocrotirii copilului sunt variate și diferite de cele folosite în cazul adulților. Acest lucru se reflectă atât în organizarea și în funcționarea organismelor însărcinate cu realizarea ocrotirii minorilor, cât și prin funcționarea instituțiilor judiciare. Regulile procedurale specifice cauzelor ce au ca obiect ocrotirea minorilor sunt mult mai complexe și presupun o atenție deosebită din partea corpului magistraților, implicând o permanentă evoluție a cadrului legislativ în care acestea se aplică. În ultima perioadă, însă, s-a constatat din ce în ce mai mult că este necesară o îmbunătățire a acestor reguli.

Justiția pentru minori și familie cunoaște în toate sistemele de drept o evoluție deosebit de dinamică; ea devine, dintr-o instituție solemnă, rigidă, impunătoare, o justiție mult mai apropiată de cei cărora li se adresează, mai umană și mai protectoare. De asemenea, este o justiție flexibilă, care trebuie să se adapteze permanent schimbărilor care intervin în realitatea socială pe care o

vizează, știut fiind faptul că, în domeniul familiei și copilului, evoluția este destul de rapidă.

Astfel de schimbări constituie totodată unele din prioritățile fundamentale ce stau la baza reformei justiției în România și pentru care Ministerul Public acționează constant, sprijinind configurarea unui cadru procedural modern, flexibil și independent de orice ingerință.

În acest sens, Ministerul Public își propune să participe în mod activ alături de organismele sau instituțiile interne și internaționale, în special cele ale Uniunii Europene, la stabilirea procedurilor comune, atât administrative cât și educaționale, menite să monitorizeze cazurile care necesită intervenție și asistență socială (spre exemplu, delincvența tinerilor emigranți români), să promoveze programe de reabilitare, schimburi de experiență între parteneri, să intensifice acțiunile de cooperare și consolidare a unei rețele internaționale integrate formată din instituții ce joacă un rol determinant în domeniul prevenirii infracționalității juvenile și să dezvolte mecanisme funcționale pentru asigurarea unui management superior al stopării fenomenului emigraționist ilicit.

De asemenea, au fost susținute demersurile în vederea punerii în practică a dispozițiilor Convenției de la Haga din 25 octombrie 1980, asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii, la care, România a aderat, a Convenției Europene a Drepturilor Omului, precum și a Ghidului Practic pentru aplicarea noului Regulament II de la Bruxelles (Regulamentul Consiliului nr. 2.201/2003, cu privire la jurisdicția, recunoașterea și executarea hotărârilor în domeniul matrimonial și al răspunderii părintești) în sensul de a se asigura înapoierea imediată a copiilor deplasați sau reținuți ilicit.

Înapoierea de urgență a copilului în țara în care își are reședința este motivată de necesitatea înlăturării traumatismului suferit, a incertitudinilor și frustrărilor legate de pierderea părintelui lângă care conviețuia, titular al dreptului de încredințare și de adaptarea la noile condiții de viață nefamilare. Copilul nu trebuie considerat proprietate a părinților săi, ci persoană cu drepturi și necesități proprii, în sensul Recomandării 874/1979 a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei și a Raportului explicativ Perez-Vera asupra Convenției de la Haga.

Pe de altă parte, toți actorii implicați în înlăturarea acestui deziderat trebuie să acționeze continuu pentru analizarea cu mult discernământ a situațiilor în care, deși deplasarea copilului a fost licită, ca urmare a acordului ambilor părinți, refuzul înapoierii acestuia poate fi considerat ilicit, datorită încălcării drepturilor privind încredințarea minorului stabilit irevocabil printr-o hotărâre judecătorească, în temeiul legii statului unde minorul își are reședința.

La nivel național, în acord cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, practica judiciară a fost orientată în direcția subordonării exercitării drepturilor și obligațiilor părintești principiului interesului superior

al copilului, care nu trebuie identificat și limitat doar la dreptul de vizitare și de a avea legături personale cu părintele netitular al dreptului de încredințare, ci trebuie să aibă în vedere măsurile și obligațiile pozitive privind respectarea efectivă a vieții de familie, nu doar biologică, ci și juridică. O importanță deosebită este acordată permanent promptitudinii implementării acestor măsuri în cadrul procedurilor judiciare ce au ca obiect realizarea reunirii minorului cu părintele său, întrucât menținerea pe o durată mai mare de timp a lipsei legăturilor directe dintre aceștia poate avea repercusiuni iremediabile asupra relațiilor familiale.

Excepția de la cazurile menționate anterior o constituie situația în care se dovedește că, prin măsura de înapoiere, minorul ar fi expus unei situații de risc grav din punct de vedere fizic sau psihic, de insecuritate, cum sunt: stările de conflict armat, atacurile teroriste, ciocnirile interetnice sau oricare alte forme violente de manifestare la nivelul comunității umane din care face parte. În aceste cazuri, în care minorul este plasat în situații intolerabile, autoritatea judiciară a statului solicitat nu este obligată să dispună înapoierea copilului, iar reținerea în continuare a acestuia de părintele căruia nu i-a fost încredințat exclusiv nu poate fi considerată ilicită.

În cazul generat de răpirea copilului, înfăptuită fie de unul dintre părinți, fie de o persoană interpusă, un rol important îl joacă activitatea de mediere și consiliere realizată prin intermediul autorităților competente ale statului sau ale organismelor internaționale ce acționează în acest domeniu.

În opinia mea, în domeniul justiției pentru minori și familie, preocupările actuale ale instituțiilor abilitate ale statului trebuie să fie îndreptate asupra asigurării mediului și condițiilor optime de dezvoltare a personalității copilului, concomitent cu exercitarea drepturilor și obligațiilor parentale, care să contribuie la respectarea intereselor superioare ale acestuia. Prin urmare, efortul instituțional trebuie să se concentreze pe crearea unui sistem integrat multidisciplinar format din specialiști proveniți din domenii de activitate diferite, dar care acționează în mod unitar pentru realizarea unor obiective comune. Astfel, acest sistem trebuie să reunească într-o singură concepție elemente de decizie politică, legislativă, executivă și judecătorească, combinate cu profesioniști proveniți din rândurile instituțiilor guvernamentale și agențiilor neguvernamentale ce au, printre altele, preocupări și obiective în domeniul protecției copilului.

**Adjunctul Procurorului General
GABRIELA SCUTEA**